

S POVEZOVANJEM OHRANJAMO IN RAZVIJAMO KARAVANKE

BY CONNECTING, WE PRESERVE AND DEVELOP THE KARAVANKE

Tadeja ŠUBIC

Ključne besede: Karavanke, povezovanje, ohranjanje, čezmejno sodelovanje, projekt, partnerstvo, park, Natura 2000, trajnostni razvoj, PHARE, Interreg

Keywords: Karavanke, networking, conservation, cross-border cooperation, project, partnership, park, Natura 2000, sustainable development, PHARE, Interreg

IZVLEČEK

Karavanke so 120 km dolga gorska veriga na meji s sosednjo Avstrijo. Sodijo med večja in naravno zaključena pokrajinska območja Slovenije. Večina gospodarskih dejavnosti na zahodnem delu je vezana na gozdarstvo, kmetijstvo, predvsem pašništvo, in danes hitro razvijajoči se turizem. Njihovo ohranjanje in razvoj sta odvisna od učinkovitega upravljanja in vzdržne oziroma trajnostne rabe tako na slovenski kot avstrijski strani. K temu pa pomembno prispevata povezovanje in sodelovanje lokalnih skupnosti, institucij, društev in ljudi z obeh strani meje. S projekti Čezmejnega sodelovanja, katerih začetki segajo v leto 2005, se krepi partnerstvo, sledi ciljem in pristopa k skupnim prizadevanjem za ohranitev tega »parka med urbanih središči«.

ABSTRACT

The Karavanke are a 120 km long mountain chain on the border with Austria. It is among the larger and naturally formed provincial areas of Slovenia. Most economic activity in the western part are related to forestry, agriculture – especially on pastureland – and, today, rapidly developing tourism. Its conservation and development depend on effective management and sustainable use on both the Slovenian and Austrian sides. The integration and cooperation of local communities, institutions, societies and people on both sides of the border contributes significantly to this. With the Cross-border Cooperation projects, whose beginnings date back to 2005, partnerships are strengthened, and objectives and approaches to joint efforts to preserve this “park between urban centres” follow.

1 KARAVANKE KOT »DRAGOCENI PARK MED URBANIMI SREDIŠČI«

Karavanke so 120 km dolga gorska veriga na meji s sosednjo Avstrijo. Sodijo med večja in naravno zaključena pokrajinska območja Slovenije. S Kamniško-Savinjskimi Alpami predstavljajo naravno kuliso na severozahodu Slovenije. Karavanke, sicer gospodarsko dokaj neugoden obmejni prostor, so postale po osamosvojitvi Slovenije precej bolj dostopne. Ljudje pod Karavankami so jih prepoznali kot »dragocen park med urbanih središči« na obeh straneh državne meje, tako v urbani regiji Beljak - Celovec na avstrijski in Jesenice - Kranj - Ljubljana na slovenski.

Večina gospodarskih dejavnosti je vezana na gozdarstvo, kmetijstvo, predvsem pašništvo, v začetku 21. stoletja pa so postajale vedno zanimivejše za obiskovanje, rekreacijo in

turizem. Danes zahodne Karavanke prevzemajo veliko socialno funkcijo. Zaradi naravnih dejavnikov in ohranjene krajine, ki jo je tu skozi stoletja oblikoval človek, in s tem povezane izredne biotske pestrosti danes predstavljajo obsežno območje Natura 2000. To je območje številnih naravnih vrednot in zavarovanih območij narave ter kulturne dediščine, celotno območje pa sodi med dediščino velikega, če ne celo izjemnega pomena za Slovenijo, ki presega občinske okvire.

V začetku tega stoletja je bila zato kot ukrep varstva narave načrtovana ustanovitev Karavanško-Kamniško-Savinjskega regijskega parka (v nadaljevanju KKS RP). Zakonska podlaga zanj je bila opredeljena v Odloku o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega plana RS (1999, v nadaljevanju Odlok o planskih dokumentih), ki je določal KKS RP kot obvezno republiško izhodišče (v nadaljevanju ORI) za prostorsko načrtovanje. Zavod je k takratnim družbenim planom kot nosilec urejanja prostora za predvideni KKS RP pripravljali naravovarstvene smernice. Vključevale so osnovne usmeritve za ohranjanje narave in ustreznega razmerja med rabo in nosilnostjo okolja.

Ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo prvega maja 2004 je prišlo do sprememb v zakonodaji, povezani z varstvom narave. KKS RP ni bil več prioriteta oziroma ORI, ker je začela veljati Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (2004), ki določa varstvo habitatnih tipov in vrst ter varstvo ptic in ne vključuje varstva naravne dediščine držav članic EU v splošnem. Navedeni odlok o planskih dokumentih je sočasno prenehal veljati 20. 7. 2004, s tem pa tudi ORI. Ob tem so bile tudi Karavanke in Kamniško-Savinjske Alpe v smislu varstva po obeh direktivah razdeljene na več območij Natura 2000. K sreči je slovenska vlada takrat prepoznala vrednost naše naravne dediščine in je jeseni (14. 9. 2004) istega leta s Pravilnikom o določitvi in varstvu naravnih vrednot (2004) zakonsko »zavarovala« svojo najpomembnejšo naravno dediščino oziroma vrednote, kot izhaja iz ZON. S tem je dala v povezavi z ZON naravovarstveni status izbranim območjem narave in jih razglasila za naravne vrednote. Tu so zajeta tudi številna pomembna območja narave v mejah predvidenega KKS RP. Določitev statusa naravnih vrednot je bil izjemen prispevek tedanje vlade k temeljem prihodnjega ohranjanja narave v Sloveniji, naravne vrednote pa ostajajo naša najpomembnejša naravna dediščina. Na njej temeljita tudi tako želeni turizem in njegov razvoj.

2 SKUPNI CILJI POVEZUJEJO STROKOVNE INSTITUCIJE IN LOKALNE SKUPNOSTI

Občine Kranjska Gora, Jesenice, Žirovnica, Radovljica, Tržič in Jezersko, ki ozemeljsko pokrivajo zahodne Karavanke, so imele v planskih aktih vključen predvideni park in so se zavedale pomena ohranjanja tega območja. To je bilo do osamosvojitve Slovenije za večino prebivalstva zaradi širokega obmejnega pasu težje dostopno. Potem pa so se začele odpirati možnosti čezmejnega sodelovanja in spoznale so, da so Karavanke močan razvojni potencial, obenem pa so se zavedale tudi ogroženosti območja ter pomena ohranjanja in varovanja naravnih potencialov na obeh straneh meje.

Razvojna agencija Gorenjske (v nadaljevanju BSC Kranj), ki deluje kot povezovalni člen med regionalno (občine Gorenjske) in nacionalno ravno, jim je priskočila na pomoč in skupaj s prvo pobudnico, občino Tržič, začela aktivnosti za pripravo čezmejnega projekta iz programa PHARE Čezmejno sodelovanje Slovenija-Avstrija 2003 – Čezmejno ohranjanje biotske raznovrstnosti in trajnostni razvoj.

Program PHARE je bil tedaj eden najpomembnejših predpristopnih finančnih instrumentov, s katerim je po podpisu Pridružitvenega sporazuma 1999 EU takratnim državam kandidatkam pomagal izpolniti pogoje za članstvo. Program se je po vstopu v EU preoblikoval v pobudo čezmejnega sodelovanja, ki ga danes poznamo kot Interreg V-A. Njegova cilja sta krepitev čezmejnega sodelovanja in uravnotežen razvoj čezmejnih regij.

Tedaj se je namreč ponudila ugodna priložnost za pridobivanje evropskih sredstev, saj je v letu 2003 Slovenija na področju okolja celotno programsko shemo čezmejnega sodelovanja z Avstrijo namenila ohranjanju biotske raznovrstnosti in trajnostnemu razvoju na obmejnem območju z Avstrijo iz sredstev, zagotovljenih iz predpristopnega programa PHARE.

Zasnovo projekta je pripravil predlagatelj BSC Kranj, vlogo vodilnega partnerja je prevzela Občina Tržič, partnerstvu pa so se na slovenski strani pridružili občine Jesenice, Žirovnica in Jezersko, Razvojna zadruga Dovje, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Kmetijsko gozdarski zavod Kranj, Zavod RS za varstvo narave – Območna enota Kranj, Zavod za gozdove Slovenije – Območna enota Bled in Center za trajnostni razvoj podeželja Kranj ter avstrijska partnerja – društvo Arge NATURSCHUTZ in razvojna agencija Carnica Region Rosental. Kandidatura je bila uspešna in potrjena 1. 7. 2005.

Nameni projekta s pomenljivim imenom Karavanke Natura 2000 so bili ohranjanje biodiverzitete, seznanjanje lokalnega prebivalstva z nedavno »pridobljeno«, a tedaj neznano Natur 2000, vzpostavitev in izboljšanje upravljanja manjših zavarovanih območij narave ter povečati ozaveščenost prebivalcev na območju zahodnih Karavank in širše javnosti o pomenu naravnih vrednot. Osrednji cilj projekta je bil povezati različne strokovne ustanove in lokalne skupnosti s ciljem ohranjanja biotske pestrosti in uveljavljanja Karavank kot posebne naravovarstvene in krajinske vrednote, hkrati pa pospešiti vključevanje naravovarstvenih vsebin v lokalne in čezmejne prostorske strategije ter sektorske razvojne programe. Območje ni bilo do takrat še nikoli obravnavano enovito in ni imelo ustrezne veljave. Prav tako je bila obveščenost lokalnega prebivalstva o naravnih vrednotah in Naturi 2000 izredno slaba, kar se je kasneje pokazalo na informativno-izobraževalnih delavnicah, ki smo jih izvedli v okviru projekta.

Zaradi velikega števila partnerjev so bili za uspešnejše izvajanje projektnih aktivnosti ustanovljeni ožja projektna skupina, skupina za pripravo informatorja – biltena ter skupina za pripravo osnutka načrta upravljanja oziroma dokumenta Lokalno partnerstvo za Karavanke in uredniški odbor za obveščanje. Projekt je izpolnil namen in dosegel ter celo presegel zadane cilje. Poleg ciljnih deležnikov so tudi člani projektne skupine dobro spoznali naravovarstveni pomen območja, vrste Natura 2000 in njene cilje ter svoje znanje kasneje uspešno implementirali in prenesli v svoje delo. Med prisrčne vrste Natura 2000 je spadal

tudi nepozabni črtasti medvedek. Na uvodnem sestanku projektnih partnerjev je zavod med drugim predstavil kvalifikacijske vrste v Karavankah. Navzoči so pričakovali, da se bo na platnu prikazala vrsta posebnega medvedka, nekakšen slovenski panda. A na fotografiji je bil na presenečenje vseh belo črtasti metulj z oranžnim trebuščkom, ki je bil potem pogost zabavni »član«, prava maskota na številnih sestankih.

Med številnimi aktivnostmi projekta, ki se je izvajal v letih 2005 in 2006, naj omenimo le pomembnejše: vzpostavitev in enotna oprema šestih informacijskih središč, in sicer v vsaki občini, slovenski partnerici, izobraževanje in vzpostavitev mreže 18 lokalnih informatorjev, izvedba 15 strokovnih delavnic za posamezne ciljne skupine ter treh čezmejnih delavnic, izdelava tridimenzionalne karte, različne naravovarstvene študije, med katerimi sta bila kartiranje negozdnih habitatov v treh dolinah v občini Trzič in popis dreves z načrtom ohranjanja v Zoisovem parku na Javorniškem rovtu. Zavod je aktivno sodeloval pri številnih aktivnostih v obsežnem informativno-promocijskem gradivu ter jih izvedel. Med drugim je pripravil več tematskih zgibank in plakatov, sodeloval pri vodniku Po poteh ovčarja Marka ter v celoti koordiniral in pripravil scenarij za film Biotska pestrost Karavank, preveden v angleški in nemški jezik. Film so strokovnjaki Zavoda za šolstvo ocenili kot film, primeren za pouk geografije v 9. razredu osnovnih šol in 1. letniku srednjih ter 3. letniku gimnazij. Na 24. mednarodnem festivalu Agrofilm 2007 na Poljskem je prejel diplomu in bil predvajan tudi na 2. mednarodnem festivalu gorniškega filma v Ljubljani leta 2008.

Dodana vrednost je bila, da je projekt združil delo treh različnih sektorskih strokovnih služb in petih lokalnih samouprav. V nadaljevanju je omogočil sodelovanje strokovnjakov iz različnih sektorjev, ki so združili svoje znanje, uskladili stališča in cilje za ohranjanje biotske pestrosti v tem delu Karavank ter ustvarili temelje za nadaljnje delovanje projektne skupine in pripravo novih projektov.

Med osnovnimi dejavnostmi projekta v sklopu Razvoja modela integrirane organizacijske sheme so bili animiranje deležnikov na obeh straneh meje, ki niso bili partnerji v projektu, čezmejna delavnica z avstrijskimi partnerji na temo upravljanja, s poudarkom na izmenjavi strokovnih mnenj in izkušenj, ter skupne strokovne ekskurzije. Ob tem so se krepili strokovni in osebni stiki kot temelj za prihodnje čezmejno delovanje.

V projekt se je vključilo tudi več gorenjskih šol, kjer smo za učence devetih in šestih razredov izvedli delavnice, na katerih so spoznavali naravovarstveni pomen Karavank. V spominu mi je ostala učiteljica iz OŠ Mojstrana, ki je po delavnici devetošolcem položila na srce tele besede: »Zdaj veste, v kako lepi naravi živite, in ne pozabite na to, spomnite se na Karavanke, kamorkoli vas bo nesla življenjska pot.« V projektu smo izvedli tudi tri delavnice s čezmejnimi partnerji s poudarkom na izmenjavi strokovnih mnenj in izkušenj. Skozi tovrstna srečanja so se okrepili strokovni in osebni stiki, ki so bili temelj za prihodnje čezmejno delovanje in tudi srečanja partnerjev, domačinov in drugih obiskovalcev. Za poseben dosežek štejemo dokument Lokalno partnerstvo za Karavanke z analizo prostora in dejavnosti, osnutkom načrta upravljanja območja, interpretacijo in s formalnim dogovorom o nadaljnjem sodelovanju občin partneric s ciljem ohranjanja biotske pestrosti, ki je bil

sprejet na zaključni prireditvi v informacijskem središču Dolina septembra 2006.

Naj omenim, da je bilo leto dni po zaključku projekta že izvedeno prvo srečanje, ki smo ga poimenovali Dan Karavank. Info centri, predvsem v Dovžanovi soteski in Čopovi hiši, pa so bili na razpolago tudi kasneje za srečanja in sestanke partnerjev. Na temelju dobrega sodelovanja in pristnih partnerskih odnosov ter prepoznavanja problematike in v želji po reševanju so se rodile nove projektne ideje. Med drugim so se ponovno povezali celovsko društvo ARGE Naturschutz in Zavod RS za varstvo narave – Območna enota Kranj kot partner v projektu *Apis mellifera carnica* bioindikator in promotor biodiverzitete (akronim) Amc Promo BID, ki se je izvajal v okviru nove perspektive (Operativni program Slovenija-Avstrija 2007–2013). V projektu so raziskovali vpliv invazivnih tujerodnih rastlin na posamezne habitatne tipe in na biodiverzitetu. Pomemben del aktivnosti je bila izmenjava izkušenj v zvezi z invazivnimi tujerodnimi vrstami, izvedeno je bilo kartiranje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst v Lomu pod Storžičem in podana priporočila za njihovo odstranjevanje.

Cilja nove pobude v obdobju 2007–2013 sta bila krepitev čezmejnega sodelovanja in uravnotežen razvoj čezmejnih regij, zato je bila logična odločitev načrtovanje prijave novega projekta v skladu z identificiranjem tedaj zaznanih problemov. To so bile vedno večje težnje po razvoju turizma, gozdarstva, kmetijstva in lovstva ter hkrati s tem tudi vse večji konflikti zaradi izkoriščanja tega območja na obeh straneh meje. Nov projekt je zasnoval ter vodil BSC Kranj kot razširitev in nadgradnjo projekta Karavanke Natura 2000 z novim imenom karavanke@prihodnost.eu – Gospodarjenje z naravo v evropski regiji prihodnosti in je trajal od 1. 5. 2009 do 30. 4. 2012. Partnerstvu so se pridružili občine Tržič, Žirovnica in Črna na Koroškem, na avstrijski strani pa občina Železna Kapla - Bela, pet avstrijskih institucij, vsi trije zavodi iz projekta Karavanke Natura 2000, Regionalna razvojna agencija Koroška, Univerza v Ljubljani ter Zavod RS za varstvo narave – Območna enota Celje. Vizija projekta je bila dolgoročno vplivati na regijo in postaviti osnovo bodočega razvojnega partnerstva (obmejnih skupnosti), temelječega na povezovanju narave in gospodarskega razvoja. V tem projektu smo skupaj z avstrijskimi projektnimi partnerji prvič obravnavali celotno čezmejno območje Karavank.

Glavni cilji projekta so bili ohranitev naravnih virov in biotske pestrosti Karavank ob omogočanju trajnostnega razvoja in kakovostnega življenja prebivalcev Karavank, spodbuditi proces skupne čezmejne trajnostne rabe, izvajati naravi prijazne regionalne pilotne projekte, ki ustvarjajo dodano vrednost, in upravljanje naravnih potencialov Karavank kot mejnega gorskega grebena ter na ta način uresničevati cilje Alpske konvencije v praksi. Poleg tega smo zasledovali tudi cilje prejšnjega projekta, to je Karavankam dati mesto oziroma vlogo »dragocenega parka med dinamičnimi urbanih središči«, še okrepiti identiteto enega, združenega območja ter vzpostaviti platformo za prihodnje skupno čezmejno upravljanje (menedžment) zavarovanih območij in naravnih virov Karavank.

Med številne rezultate projekta, ki jih je prispeval zavod, štejemo kartiranje in digitalizacijo habitatnih tipov na šestih planinah, pripravo analize pašnih redov in izhodišč za trajnostno upravljanje alpskih pašnikov in travnikov na območju Karavank

ter popis rastišča lepega čveljca na Zelenici z izhodišči za ohranjanje. Izvedel je številne akcije ozaveščanja in komunikacije z različnimi deležniki in koordiniral popis gozdnih kur ter sov na območjih nasprotij interesov narave, za katerega so bila izdelana izhodišča za upravljanje, pridobljena je bila digitalna geološka karta za uporabo v GIS v merilu 1 : 25000 za interno uporabo pri kartiranju habitatnih tipov. Med študijami drugih partnerjev naj omenimo dokumente Naravi prijazna ureditev prometa, Dodana vrednost naravnih gozdov in Karta mirnih con. Med investicijami so bili parkirišče v vstopnem delu doline Završnice, s katerim so bili narejeni prvi koraki k usmerjanju in spodbujanju umirjanja prometa v karavanških dolinah, ter dostop in ureditev izvira mineralne vode pod Olševo s pojasnjevalno tablo. Na avstrijskem Koroškem pa so se osredotočili tudi na spodbujanje trajnostne mobilnosti in z nakupom e-koles promovirali naravi prijazne oblike mobilnosti. Poleg tega pa so na Koroškem pozornost posvetili še urejanju pohodniških in kolesarskih poti ter promociji plezanja. Celotne Karavanke je ob zaključku povezala ideja o turnokolesarski transverzalni poti prek Karavank. Ob zaključku projekta je bila izdana publikacija Karavanke – eno pogorje, veliko možnosti in podpisan sporazum o ustanovitvi Združenja prijateljev Karavank.

Na Zelenici, v nekdanjem zimskosmučarskem središču in v času projekta prepoznanem kot konfliktnem območju zaradi ogroženih rastišč lepega čveljca, so kmalu po končanem projektu odstranili žičniške naprave. Poskrbljeno je bilo tudi, da se rastišče ni zaraslo. V koči na Zelenici je dobro zaživel Gorniški učni center Zelenica, v opuščenem objektu nekdanje srednje postaje žičnice pa je zdaj predvidena vzpostavitev Alpskega raziskovalnega centra Zelenica Tržič. Izvedba je predvidena s sredstvi iz programa čezmejnega sodelovanja. Pri pripravi vsebin vse od začetka pobude sodeluje tudi kranjska območja enota Zavoda RS za varstvo narave.

V finančnem obdobju 2014–2020 je BSC Kranj ponovno povezal lokalne skupnosti, agencije in zavode ter Planinsko zvezo Slovenije na čezmejnem območju zahodnih Karavank. Projekt, ki je potekal od 2017 do 2020 pa je bil osredotočen na razvoj naravi prijazne turistične ponudbe: pohodništva, kolesarjenja in mehkih zimskih aktivnosti. Prispeval je k večji prepoznavnosti Karavank ter obsežni nadgradnji infrastrukture v 12 slovenskih in avstrijskih občinah (urejene pohodniške in kolesarske poti ter planinske koče, usmerjevalne table in počivališča, gorskokolesarski učni center v Javorniškem Rovtu, center za tek na smučeh na Jezerskem ...). Zavod tu ni sodeloval kot partner, bil pa je vključen pri pridobivanju projektne dokumentacije za izvajanje posegov iz svoje pristojnosti ter občasno kot svetovalec.

Septembra 2021 so pod pokroviteljstvom Evropske komisije že desetič zapored potekali dogodki ob Dnevu evropskega sodelovanja. Dogodek s pohodom z mejnega prehoda Ljubelj do koče na Zelenici, v kateri je bil vzpostavljen omenjeni gorniški center, je bil namenjen promociji čezmejnega sodelovanja in predstavitvi treh projektov, sofinanciranih iz trenutne (2014–2020) in predhodne finančne perspektive (2007–2013), sofinancirane iz Evropskega sklada za regionalni razvoj, ter mreženju in pogovoru o novih projektih. Na dogodku smo na povabilo vodilnega partnerja BSC Kranj skupaj predstavili rezultate in pomen projekta karavanke@prihodnost.eu, izmenjali izkušnje in navezali nova poznanstva.

3 PRIHODNOST PRINAŠA NOVE IZZIVE

S spremenjenim načinom življenja in s povečevanjem potreb po rekreaciji in športu v sedanjem času se povečuje tudi obisk zahodnih Karavank. S tem so povezani tudi preobremenjenost s prometom in težave s parkiranjem, obenem pa se povečujeta hrup in nemir kot motnji v naravnem okolju. Nujno je zato iskanje ustreznih rešitev in nakazuje temo za pripravo novih projektov.

Občina Žirovnica je začela urejati promet z omenjenim parkiriščem v dolini Završnice. Leta 2021 je izdelala projektno nalogo oziroma izhodišča, ki sovpadajo z dolgoročnimi usmeritvami občine na področju varovanja in doživljanja narave. V tej smeri pa delujejo tudi ostale občine, ki se že soočajo z izjemnim obiskom in zato s pritiskom na prostor ter s tem tudi na naravo.

V pomoč pri načrtovanju projektov bodo dosednji rezultati, predvsem študije in kartografsko gradivo, ter seveda boljše vsestransko poznavanje območja, kar vse smo pridobili ob izvajanju navedenih projektov. K uspešni kandidaturi in izvedbi ter doprinosu k ohranjanju in razvijanju Karavank pa nas bosta kot do zdaj vodila sodelovanje in povezovanje, brez katerega ni uspešnih projektov, poleg tega pa, kot vedno, veliko naporov in požrtvovalnosti.

4 SUMMARY

The Karavanke are a 120 km long mountain chain on the border with Austria. It is among the larger and naturally formed provincial areas of Slovenia. Most economic activity in the western part are related to forestry, agriculture – especially on pastureland – and, today, rapidly developing tourism. Its conservation and development depend on effective management and sustainable use on both the Slovenian and Austrian sides. Shortly after Slovenia gained independence, the possibilities of cross-border cooperation and the acquisition of European funding began to open up. Municipalities on both sides of the border recognised the strong development potential in the Karavanke, while also being aware of threats to the area and the importance of preserving and protecting its ecological potential. The Gorenjska Development Agency came to their aid in planning projects, and in 2005 began activities for the preparation of a cross-border project from the PHARE programme, Cross-border Cooperation Slovenia/Austria 2003 - Cross-border Conservation of Biodiversity and Sustainable Development. After joining the EU, the programme was transformed into a cross-border cooperation initiative, now known as Interreg V-A.

In addition to the Municipality of Tržič, the leading partner, joining in partnership were: municipalities in the western part of the Karavanke, Jesenice, Žirovnica and Jezersko, the Dovje Development Cooperative, the Kranj Chamber of Agriculture and Forestry Institute, the Institute for Nature Conservation, the Kranj Regional Unit, the Slovenian Institute for Forestry, the Bled Regional Unit and the Center for Sustainable Rural Development of Kranj, plus Austrian partners the Arge NATURSCHUTZ Society and the Carnica Region Rosen-

tal Development Agency. The eighteen-month candidacy of the ongoing project with the acronym »Karavanke Natura 2000« was successful and confirmed in July 2005.

The purpose of the project was to preserve biodiversity, to acquaint the local population with Natura 2000, to establish and improve the management of smaller protected areas of nature, and to increase residents' awareness of the western Karavanke area as well as that of the wider public of the importance of the value of nature.

The project combined the professional work and experience of three different sectoral professional services and five local self-governing groups, and further enabled the participation of experts from different sectors for the continued functioning of the project team and the preparation of new projects.

Among the numerous activities of the project was the establishment of six information centres with local informants, a three-dimensional map of the western Karavanke, several nature conservation studies and extensive informative and promotional material. A notable achievement for the project was the document Local Partnership for the Karavanke, adopted at the closing event at the Dolina Information Centre in September 2006, with its analysis of space and activities, a draft management plan for the area, and an interpretation and formal agreement on the continued cooperation of the municipalities with the goals of preserving biodiversity.

In the following project period 2007-2013, aiming to strengthen cross-border cooperation and the fair development of cross-border regions, the Gorenjska Development Agency designed and ran a new project *Karavanke@prihodnost.eu Nature management in the European region of the future* as an extension and upgrade of the »Karavanke Natura 2000« project, which lasted from 1 May 2009 to 30 April 2012. In this project, together with our Austrian project partners, we considered the entire cross-border Karavanke area for the first time. The partnership was joined by the municipalities of Tržič, Žirovnica and Črna na Koroškem, and on the Austrian side the municipality of Železna Kapla-Bela, five Austrian institutions, all three institutions from the Karavanke Natura 2000 project, the Carinthia Regional Development Agency, the University of Ljubljana and the Celje Regional Unit of the Republic of Slovenia for Nature Conservation.

Among the numerous results of the project, which the institute carried out and coordinated, we should mention: the mapping and digitisation of habitat types on six mountain sides, the starting points for the sustainable management of alpine pastures and grasslands, the starting points for the conservation and organisation of the habitat of the lady's slipper orchid at Zelenica, arrangements at the spring water source below Mount Olševa, and the inventory of grouse and owls in areas of opposition to the interests of nature. Among the partner studies, we mention the Kind to Nature Traffic Arrangements document, the Added Value of Natural Forests document and the Map of Quiet Zones. Several investments were made in the project, including a carpark in the Završnica Valley and at the Zelenica Mountaineering Centre. In Austrian Carinthia they focused on promoting sustainable mobility, preparing

hiking and cycling trails and promoting climbing. By the end, the Karavanke bicycle touring transverse trail linked up the entire Karavanke range. At the conclusion of the project, the publication *Karavanke - eno pogorje, veliko možnosti* came out, as well as a signed agreement on the establishment of the Karavanke Friends Association.

During the 2014-2020 financial period, the Gorenjska Development Agency reconnected local communities, agencies and institutions, as well as the Alpine Association of Slovenia in the cross-border area of the western Karavanke in a project focused on nature development offering tourists hiking, cycling and light winter activities.

With a new way of life and increasing need for recreation and sports in modern times, visits to the western Karavanke is also on the rise. This is also associated with traffic congestion and parking problems, while increasing noise and disturbance in the natural environment.

Therefore, it is essential to find the right solutions, and this is already generating ideas for new projects. The results of projects to date will help in the planning of the new projects, and the successful candidacy and implementation and contribution to the preservation and development of the Karavanke will be driven by cooperation and integration, without which there are no successful projects, and, as always, much effort and sacrifice.

5 VIRI

1. *Odlok o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega družbenega plana Republike Slovenije (OdPSDP-A)*, 1999. Uradni list RS, št. 11/99.
2. *Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot*, 2004. Uradni list RS, št. 111/04, 70/06, 58/09, 93/10, 23/15 in 7/19.
3. *Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000)*, 2004. Uradni list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13 – popr., 39/13 – odl. US, 3/14, 21/16 in 47/18.

Tadeja ŠUBIC

Zavod RS za varstvo narave, Območna enota Kranj

Planina 3

4000 Kranj

tadeja.subic@zrsvn.si